

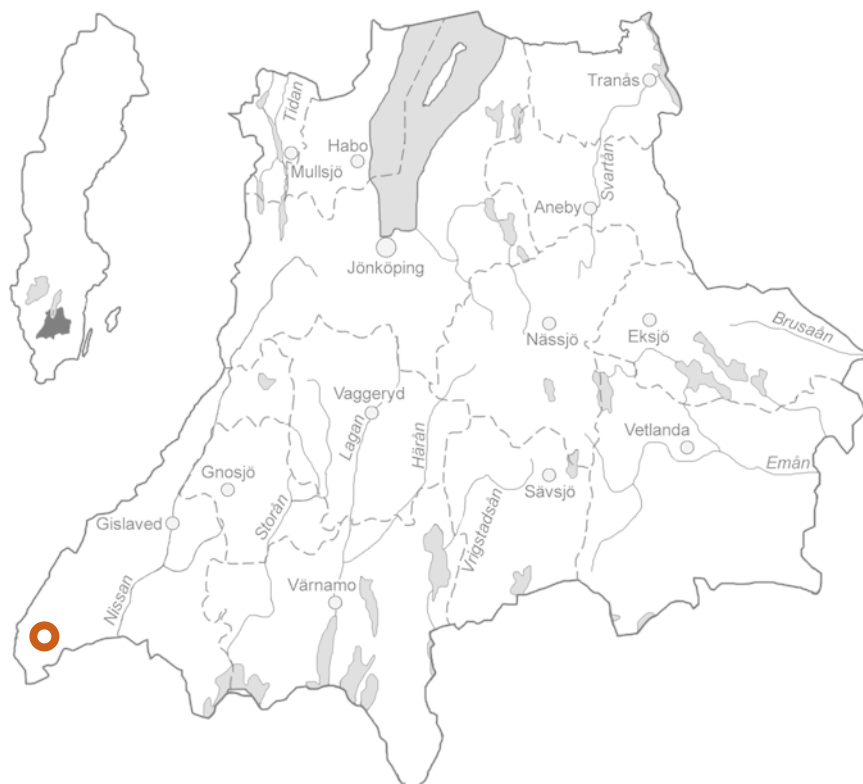
Södra Hestra kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Södra Hestra socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Södra Hestra kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Södra Hestra socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Jönköpings läns museums dnr: 2019-041

Rapport och foto: Charlotte Mårland

Grafisk mall: Anna Stålhammar

Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jkpglm.se

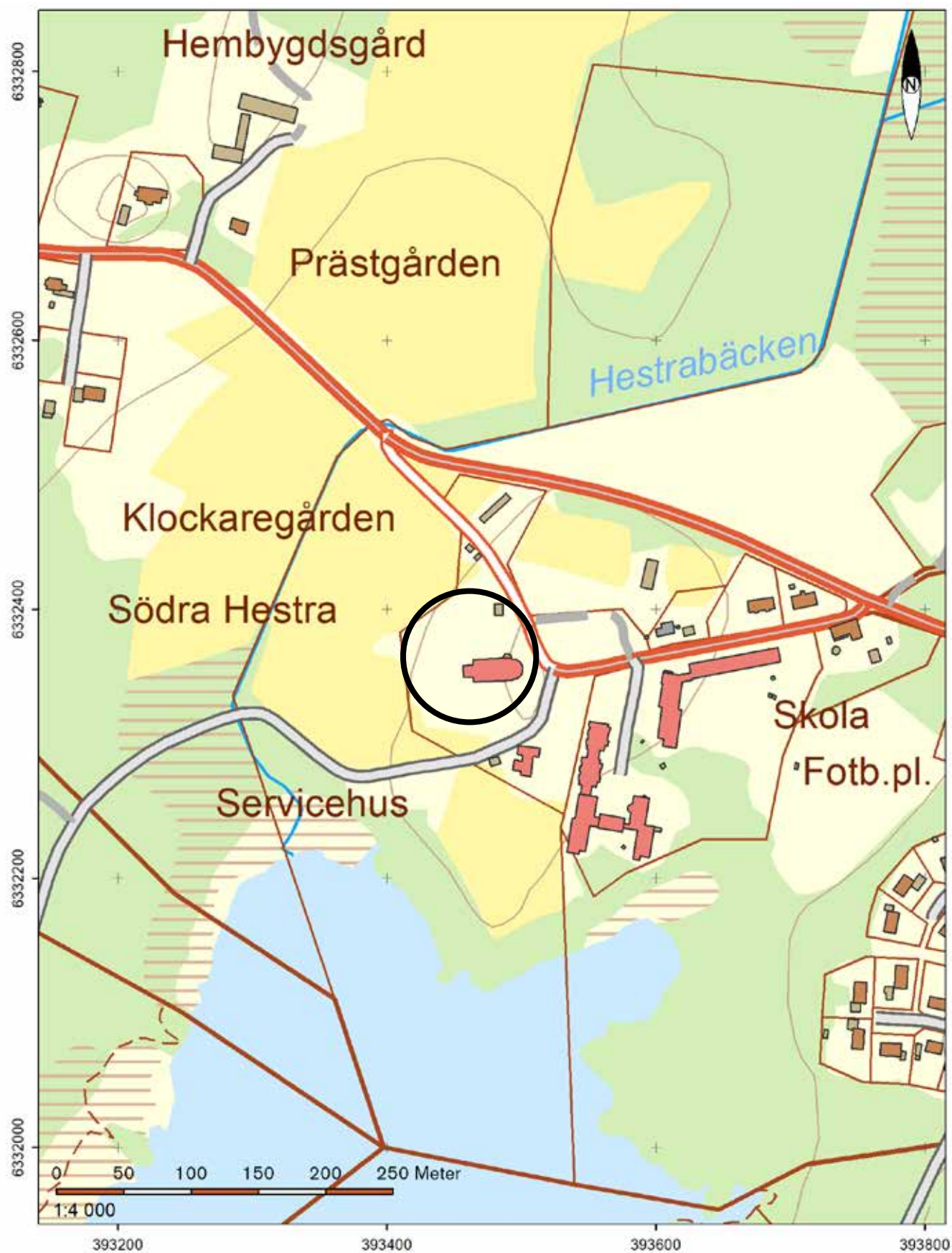
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:

© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2020

Innehåll

Inledning.....	5
Inventeringens uppläggning.....	5
Allmän kyrkogårdshistorik.....	6
Tre vanliga gravvårdstyper.....	8
Lagstiftning.....	8
Kulturmiljölag (1988:950).....	8
1 kap. Inledande bestämmelser.....	8
4 kap. Kyrkliga kulturminnen.....	9
Begravningslag (1990:1144).....	9
7 kap. Gravrätt.....	9
Gravrättens upphörande.....	10
Allmänna skötselråd.....	11
Södra Hestra kyrka och kyrkomiljö.....	12
Kyrkogårdens historik.....	13
Beskrivning av kyrkogården idag.....	13
Allmän karaktär.....	13
Omgärdning.....	13
Ingångar.....	14
Vegetation.....	14
Gångsystem.....	14
Gravvårdstyper.....	14
Fattigbössor.....	15
Bårhus.....	15
Beskrivning av enskilda kvarter.....	15
Kvarter A – C och G.....	15
Allmän karaktär.....	15
Gravvårdstyper.....	15
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	16
Kvarter D – F.....	16
Allmän karaktär.....	16
Gravvårdstyper.....	16
Kulturhistorisk karaktär och bedömning.....	17
Norra utvidgningen.....	17
Allmän karaktär.....	17
Gravvårdstyper.....	17
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	17
Södra utvidgningen "Nya kyrkogården".....	18
Allmän karaktär.....	18
Gravvårdstyper.....	18
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	18
Askgravplats.....	18
Händelsehistorik.....	19
Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården som helhet.....	20
Att tänka på i förvaltning av kyrkogården:.....	21
Administrativa uppgifter.....	22
Referenser.....	23
Arkiv.....	23
Tryckta källor.....	23
Urval Kulturhistorisk värdefulla gravar.....	24

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

På uppdrag av Gislaveds pastorat har Jönköpings läns museum tagit fram föreliggande inventering och förslag till bevarandeplan för Södra Hestra kyrkogård. Fältarbetet har genomförts under sommaren 2019. Resultatet har därefter diskuterats med uppdragsgivaren och sammanställts under våren 2020.

Kyrkogårdar och begravningsplatser utgör en viktig del av landets kulturarv och deras kulturvärden regleras av kulturmiljölagen. Kulturhistoriskt värdefulla gravar kan också skyddas av begravningslagen. I första hand är det Svenska kyrkan som har ansvar för att förvalta detta kulturarv med hänsyn till dess värden. Därför är det angeläget att kyrkogårdarnas kulturhistoriska värden kartläggs och preciseras. En viktig del av värdena ligger i äldre gravar och deras utsmyckning.

En bevarandeplan är ett kunskapsunderlag som är tänkt att vara till hjälp och vägledning vid vård, underhåll och förändringar på kyrkogårdarna. Planen kan även fungera som beslutsunderlag för länsstyrelse och stift vid handläggning av olika ärenden.

Inventeringens uppläggning

Rapporten omfattar en översiktlig historik över kyrkogården, en beskrivning med fotografier av de olika kvarteren och deras kulturhistoriska värden samt avslutningsvis en katalog över särskilt värdefulla gravar.

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering på kyrkogården samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gåtts igenom har varit aktuella kyrkoarkiv på Landsarkivet i Vadstena, Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, Antikvarisk-topografiska arkivet i Stockholm (kopior hos länsstyrelsen) samt Jönköpings läns museums arkiv. Utöver arkiv har uppgifter hämtats från aktuell litteratur, exempelvis hembygdslitteratur. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkogårdens historia.

För kyrkogården har en sammanfattande kulturhistorisk bedömning gjorts där de kulturhistoriska värdena lyfts fram. Den kulturhistoriska bedömningen av kyrkogården i allmänhet har gjorts i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv, utan kan vara föremål för omvärderingar. Vid bedömningen har hänsyn tagits till varje enskild kyrkogårds historia och egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkogårdar i stiftet och övriga landet. Den övergripande kulturhistoriska bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda gravstenar, utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför planerade förändringar eller större underhållsåtgärder krävs i regel tillstånd från länsstyrelsen.

En av landers få bevarade kyrkobalkar finns i Brandstorp i Habo kommun.

Den förindustriella kyrkogården var en ängsmark med endast få vårdar av beständigt material. Här har karaktären blivit bevarad på Ornunga gamla kyrkogård, Vårgårda kommun.

Rapporten avslutas med själva inventeringen av kulturhistoriskt värdefulla gravplatser, vilken är avsedd att fungera som en bevarandeplan. Gravarna och deras utsmyckning redovisas i tabellform med text och fotografier samt på en gravkarta. De kulturhistoriskt värdefulla gravarna är kategoriserade i två grupper: *I. Mycket värdefulla* (som i första hand föreslås bevaras på plats) och *II. Värdefulla* (som bör bevaras eller återanvändas på plats eller i andra hand placeras på annan del av kyrkogården beroende på vari värdet består).

Fältarbete och rapport har utförts av antikvarie Charlotte Mårland vid Jönköpings läns museum under 2019. Vid urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravar har samråd förts med pastoratet.

Allmän kyrkogårdshistorik

I stort sett alla våra landsortskyrkogårdar är jämnåriga med den första kyrkan på platsen och i de flesta fall medeltida. Efter flera hundra år av obruten kontinuitet är de ännu i bruk. Från medeltidens kyrkogårdar finns dock väldigt litet bevarat. De viktigaste förändringarna som kristendomen införde gällande våra begravnings seder är att platsen för begravingarna skulle vara vigd och inhägnad. Den medeltida inhägnaden kunde bestå av en stenmur, men vanligare var att den var uppförd av timmer, bogårdsbalken, som ibland kunde vara manshög. Till den typiska bilden av en medeltida inhägnad kyrkogård hörde även stigluckan, som både hade en symbolisk och praktisk funktion som port till den vigda jorden.

Den medeltida kyrkogården saknade ett tydligt system med gångar och kvarter. Man gravsätte snarare folk efter deras gårds- eller bytillhörighet i grupperingar med olika form, vilket var en förkristen sedvänja. Till ovanligheterna hörde att man satte en vård över graven. Gravar markerades istället endast av en jordhög. Om en vård trots allt sattes upp var den vanligen av trä, men sten eller smide förekom undantagsvis. Det var också vanligt att man använde sig av kyrkogården även på ett nyttobetonat sätt, där exempelvis hö kunde bärgas.

Den medeltida kyrkogårdens utformning levde kvar väldigt länge, och påminde mest om en äng med små gravkullar och enstaka spridda vårdar. I stort sett börjades förnyelsen under tidigt 1800-tal, men ännu vid sekelskiftet 1900 hade många landsortskyrkogårdar kvar den ålderdomliga ängskaraktären. Förnyelsevägen började i städerna genom nya bestämmelser om externa begravningsplatser. Gravsättningar på stadskyrkogårdarna förbjöds av hygieniska skäl och i stället skulle friliggande begravningsplatser förläggas utanför städerna. Denna process inleddes på 1780-talet och en tydlig kunglig förordning från 1815 angav att begravingar innanför stadskärnan måste upphöra och att begravningsplatser – utan andra kyrkobyggnader än t ex gravkapell – skulle anläggas

utanför stadsområdena. År 1805 beslutades dessutom att staten genom sin myndighet Överintendentsämbetet skulle ansvara och ha överinseende över att kyrkogårdar och begravningsplatser blev prydligt och hälsosamt anlagda.

Runt om i landet anlades många begravningsplatser precis utanför stadskärnorna under de första decennierna av 1800-talet. De anlades med symmetriska gångsystem och kvartersindelningar, trädplanteringar för att förbättra luftkvaliteten och stenmurar med smidesgrindar. I de arkitektoniskt anlagda begravningsplatserna exponerades vissa gravar tydligare än andra. Att begravas utifrån vilken gård eller by man tillhörde ersattes nu av kategorierna köpegravar respektive allmänna gravar. Detta var en social indelning där de som ville och hade förmåga att köpa sin gravplats både fick en större sådan för hela sin familj och en bättre placering utmed gångar eller nära entréerna. Köpegravarna anlades ofta med grusbäddar och stenramar och senare även häckomgärdningar. Andra begravdes kostnadsfritt utmed den så kallade allmänna linjen. Där gravsattes man tätt i en kronologisk ordning allt eftersom dödsfallen inträffade. Man begravdes således oberoende om ens man eller hustru eller övrig familj låg på annan plats. Gravvårdarna var oftast små, oansenliga och inte särskilt varaktiga. Indelningen av kyrkogården mellan köpegravsområde å ena sidan och allmänt område å den andra speglade ett socialt uppdelat samhälle.

Trädkransen utefter kyrkogårdens yttre begränsningar introducerades först på städernas begravningsplatser, men nådde under 1800-talets slut även allt fler landsortskyrkogårdar. Då introduceras också de typiska sorgeträden med ett hängande växtsätt. I början av 1900-talet planlades även kyrkogårdarna på landsorten i kvarter med symmetriskt lagda gångar, grusbäddar på gravarna och välklippta häckar eller stenramar runt om.

På 1920-talet började en ny typ av begravningsplats att anläggas – skogskyrkogården. Dessa präglas av friväxande och naturligt förekommande träd, såsom gran, tall och björk. Endast sällan eller i begränsad omfattning används planterade och kultiverade träd. En av de tidigaste i landet var skogskyrkogården i Skillingaryd från 1922.

Vid 1900-talets mitt var kyrkogårdarna särskilt utvecklade, men nu inleddes en period av förenkling och rationalitet. Företeelsen med allmänna linjen levde kvar till mitten av 1900-talet, men upphörde officiellt 1964. Samtidigt började man av rationella skäl ta bort stenramar, häckomgärdningar och grusbäddar för att ersätta det med mer lättskötta gräsmattor. Den sociala utjämningen av ståndssamhället avspeglades på kyrkogårdarna genom allt mer enhetliga gravvårdar utan titlar och oftast i ett liggande format.

Från och med 1980-talet blev gravvårdarna återigen mer individualiserade. Idag ser vi en mångfald olika former på gravstenar

Åsenhöga ödekyrkogård (Gnosjö kommun). På denna kyrkogård är mycket av den ålderdomliga, ängsliknande karaktär, som varit vanlig i äldre tid bevarad.

På de mer påkostade köpegravarna var både gravvård och inhägnad omsorgsfullt utformade. Här ett exempel från Norra Solberga kyrkogård i Nässjö kommun.

På kyrkogården i Ingatorp (Eksjö kommun) kan man uppleva den allmänna linjens gravområde med små anspråkslösa vårdar tämligen intakt.

Ett exempel på en gravvård från 1960-talet på begravningsplatsen i Aneby.

från liggande naturstenar till mer fantasifullt utformade vårdar. Den ökade individualiseringen under 1900-talets slut speglas också genom de många olika begravningsformer som idag erbjuds. Förutom kistbegravning och urngravar med personliga vårdar, erbjuds också exempelvis minneslunder för aska som grävs ner anonymt utan plats för namn, men med gemensam plats för blommor. Ett annat alternativ är askgravlunder, där den plats var och en begravts på markeras.

Tre vanliga gravvårdstyper

Det finns en stor variation vad gäller gravvårdarnas utformning, men här presenteras tre typer som är särskilt vanliga.

Från det sena 1800-talet fram till 1920-talet var det vanligt att köpegravar förseddes med påkostade vårdar med stående format. Det kunde vara högresta bautastenar, obelisker och liknande. Dessa vårdar restes ofta över samhällets övre skikt och inte sällan är de försedda med både titel, namn, årtal, hemvist och ett bibelcitat. Vårdar av denna typ är ofta påtagligt karaktärskapande och betydelsefulla i kyrkogårdsmiljön. De kan också ha ett konstnärligt värde.

I kontrast till de mer påkostade gravvårdarna finns de mindre stenarna, som restes inom den allmänna linjen. Dessa har ofta en rektangulär form utan utvecklad utsmyckning. Texten är ofta lakonisk – förnamn, ofta men inte alltid efternamn, hemvist och årtal. Dessa enkla vårdar är i sig inte iögonfallande, men berättar ändå om en viktig del av det äldre gravskicket och samhällets hierarkiska organisation.

Tiden efter andra världskriget medförde en långtgående förenkling av gravvårdarna, som samtidigt skapade en likriktning. Stenarna tillverkades maskinellt och det fanns ofta en standardiserad uppsättning symboler som kunde tillföras och kombineras. Kyrkogårdsmiljöer som domineras av dessa stenar kan naturligtvis också ha ett kulturhistoriskt värde, men då är det i regel inte de enskilda vårdarna som är intressanta utan snarare helheten.

Lagstiftning

Kulturvärden på kyrkogårdar skyddas såväl i kulturmiljölagen som begravningslagen. Här nedan följer utdrag som har bäring på förvaltningen av kyrkogårdarnas kulturvärden.

Kulturmiljölag (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på

kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Lag (2013:548).

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

1 § Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Begravningsplatser

11 § I värden av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår kulturmiljö beaktas. Begravningsplatserna skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

12 § Begravningsplatser enligt detta kapitel är sådana områden eller utrymmen som avses i 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader samt fasta anordningar såsom murar och portaler. Lag (1990:1146).

13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen

1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,
 2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad eller fast anordning.
- Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Lag (1999:304).

Väsentliga förändringar kan innebära till exempel ändring av omgärdning, trädplanteringar, större omplaneringar av gravkvarter, ändringar i gångsystem och dess beläggning, nya belysningsinstallationer.

Begravningslag (1990:1144)

7 kap. Gravrätt

Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Detsamma gäller gravplatsens utsmyckning och

ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändiga för att tillgodose en god gravkultur.

Gravrättens upphörande

37 § Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.

Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats. Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen (1988:950). Lag (2013:552).

Ibland uppstår frågan om ansvar och skydd för en enskild gravvård. Så länge gravrätten inte gått ut ägs gravvården m.m. av gravrättsinnehavaren. När gravrätten gått ut övertas ansvaret av upplåtaren, vilket oftast är pastoratet. Om gravvården således står kvar på den tillhörande graven ger begravningslagen ett skydd. Om gravvården däremot flyttas till en annan plats på kyrkogården eller förvaras i kyrkobyggnaden kan det vara aktuellt att föra in den i kyrkans inventarieförteckning.

Allmänna skötselråd

Grunden för skötseln av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar är att de inte skadas, utan ges en så lång livslängd som möjligt. De förebyggande åtgärderna är väsentliga och kan motverka uppkomsten av skador genom till exempel mekanisk åverkan, biologisk påväxt och väder.

Vid rengöring och reparation av vårdar av mjukare bergarter (kalk- och sandsten) och järn som är över 100 år gamla bör konservator för sten respektive metall kontaktas för rådgivning eller åtgärd.

En orsak till skador är mekanisk åverkan genom trädgårdsfordon och andra redskap. Varsamhet vid gräsklippning minimerar risken för sprickor och bortfall av material.

En annan orsak är nederbörd och biologisk påväxt av lavar, alger och mossor. Dessa gynnas av att en sten står skuggigt och fuktigt. Liggande hållar och stående vårdar av mjuk bergart som kalk- och sandsten är särskilt känsliga för vådrets makter. På vintern tränger fukt in i sprickor och vidgar dessa och spränger till slut bort stenmaterial. Detta kan på sikt helt radera ut en inskription eller relief. Därför är det viktigt att hålla till exempel hållar rena från löv och grenar. Känsliga vårdar och hållar av hög ålder kan med fördel ges en skyddsklädsel eller täckning permanent eller under vinterhalvåret för att motverka frostsprängning.

Vårdar och gravstaket av järn är en kategori för sig, som kräver kontinuerligt underhåll. Vid ommålning befrias metallen från rostbeläggning med stålborste. Därefter grundas järnet med mörja och slutstrykes med linoljefärg. Lagningar bör anföras till hantverkare eller konservator med erfarenhet av järnslagningar.

Rostande förankringsjärn och dubbar är en annan vanlig orsak till skador. När järnet rostar och utvidgar sig så sprängs stenen. Ett viktigt arbete är därför utbyte av beslag och dubbar av järn mot rostfritt stål.

Rengöring av vårdar kan ha olika syften. Ofta sker det i första hand av estetiska skäl. Som regel bör den på kulturhistoriskt värdefulla vårdar vara motiverad av hänsyn till att påväxt riskerar stenens fortbestånd (kalk- och sandsten) eller för att förbättra förståelsen av objektet och kunna tolka och uppleva inskriptioner eller utsmyckningar. Enklare rengöring kan göras med ljummet vatten med liten tillsats av såpa eller diskmedel och med mjuka borstar som inte repar. Lämplig tid för detta är tidig vår och sen höst då exempelvis lavar är mer aktiva och mjuka då. Vårdar av hårdare bergarter som granit kan rengöras med högtryckstvätt, men endast där inte förgyllning och dekorationer kan skadas. Vårdar med mycket högt kulturhistoriskt värde och påtaglig skadebild (pågående bortfall av stenmaterial eller sprickor) bör rengöras av konservator.

Marschaller och stearinljus kan avsätta sot eller stänk på gravvårdarna. Detta kan förebyggas genom att exempelvis använda lämpliga hållare.

Biologisk påväxt, troligen rödalger, på en gravvård på Villstads kyrkogård i Gislaveds kommun.

Kalksten har en förmåga att spjälka sig och spricka. Denna sten på Forserums kyrkogård i Nässjö kommun kräver insatser av en stenkonservator.

Södra Hestra kyrka fotograferad från Hestrasjön. Fotograf och årtal okänt. (ATA)

Kyrkan och kyrkogården sedd från öster, före uppförandet av nya kyrkogården. Fotograf och årtal okänt. (ATA)

Södra Hestra kyrka och kyrkomiljö

Södra Hestra socken utgör en sjö- och mossrik bygd i länets sydvästra ände. Genom socknen rinner från norr till söder Västerån och Österån. Fornlämningsbilden är begränsad, men en hällkista indikerar dock viss bebyggelse under yngre stenålder. I övrigt kan den stora rikedom på gårdsnamn med ändelserna –hult och –ryd ses som belägg för att en stor del av bygden bröts först vid medeltidens ingång. Sockennamnet uppträder i skrift första gången 1310. Ur kyrkligt hänseende var Södra Hestra moderförsamling med Gryteryd som annex långt in på 1900-talet, idag tillhör församlingen Burseryds pastorat. Socknen har varit en utpräglad småbrukarbygd. Det enda säteriet var Samseryd, med anor från åtminstone 1500-talet då det ägdes av släkten Liljesparre. Senare innehavare har varit släkterna Aminoff och Ekelund. Med invigningen av Västra centralbanan 1906 började ett samhälle växa upp kring stationen i Broaryd, strax sydost om kyrkbyn. Handlare och smärre industrier etablerade sig, men kyrkbyn behöll sina administrativa funktioner.

Kyrkbyn ligger vid Hestrasjöns norra strand. Kyrka och kyrkogård har ett markant krönläge med sankta hagmarker i väster och norr, genom vilka Hestrabäcken rinner. Kyrkogården delas av bygatan i två delar, en västlig ursprunglig och en östlig senare tillkommen. I vinkeln mellan dem båda är en asfalterad parkering med den gamla sockenstugan från 1830 i söder, denna är i sen tid kraftigt tillbyggd på baksidan och tjänar som församlingshem. Fasaderna är klädda med rödfärgad locklistpanel och sadeltaken täckta med betongpannor. Den klassiserande porten är ursprunglig. I backen väster härom står en ålderdomlig, timrad ”knektstuga” med omålade träpanel och tegeltäckt sadeltak. Öster om kyrkplatsen finns ett ålderdomshem med huvudbyggnad i trä från 1929 och sentida längor i tegel respektive trä. Vid ålderdomshemmets sida befinner sig en skolbyggnad med två trä- och tegellängor från omkring 1970, sammanbyggda i vinkel. I anslutning finns två f.d. lärarbostäder i trä, en äldre från 1842 och en yngre från 1954. Norr om kyrkplatsen ligger Klockaregården och ett välbevarat kyrkstall med rödfärgad locklistpanel och tegeltäckt sadeltak. Prästgården från 1801 ligger på en höjd norr om Hestrabäckens sänka.

Kyrkan är uppförd i empirestil 1829. Långhuset har ett närmast fullbrett rundat kor i öster med sakristia i norr, ovanligt nog rundad. I väster är ett torn med vitmålad trälanternin, flacka takfall och krönande kors. Fasaderna bär vit puts och genombryts av stora rundbågsfönster. En sydport är symmetriskt placerad. Kyrkan bär ett brant sadeltak. Alla takfall är kopparplåstäckta. Nuvarande kyrkas föregångare var en sannolikt medeltida stenkyrka, utökad 1701. Denna skall ha legat strax söder om empirekyrkan.

Kyrkogårdens historik

Södra Hestra kyrkogård har medeltida ursprung, men om detta minner idag inget ovan mark. Sannolikt utvidgades kyrkogården åt norr i samband med nuvarande kyrkas uppförande 1829. Vid denna tid torde kyrkogårdsmuren ha anordnats. 1888 utvidgades kyrkogården norrut och västerut. I samband med detta kan antagas att nuvarande trädkrans planterades. 1897 ordnades kyrkogården med sandade rätvinkliga gångar. Det började bli vanligare med stenvårdar på gravarna och ytorna belades ofta med singel. 1922 anlades en ny kyrkogård i öster efter ett förslag av gillesträdgårdsmästare Siegfried Larsén, Dannäs. Kring denna planterades hagtornshäck och lönnar. Fram mot mitten av 1900-talet förbjöds grusgravskicket och bestämmelser om maximistorlek på gravvårdar infördes.

1961 uppfördes ett bårhus i backen norr om kyrkogården efter ritningar av arkitekt Svend Bögh-Andersen, Laholm. Redan 1968 genomgick det en omfattande renovering varvid väggarna ommurades med vitt kalksandtegel och isolerades. Detta arbete utfördes av Gunnar Knutssons Byggnads AB, Gislaved. 1973 föranledde bristen på gravplatser att gamla kyrkogården utvidgades mot norr i enlighet med ett förslag av trädgårdsarkitekt Ragnar Ekstedt, Växjö. På denna nya del skulle gravarna läggas helt i gräs. Under 1900-talets senare decennier har kyrkogårdens karaktär från det tidiga 1900-talet utslätats genom borttagande av grusgångar och grusgravar samt asfaltering av huvudgångar.

Beskrivning av kyrkogården idag

Allmän karaktär

Gamla och nya kyrkogården utgör två skilda enheter på var sin sida av bygatan. Gamla kyrkogården har en oregelbunden, i det närmaste femkantig form. Kyrkan ligger tämligen mitt på kyrkogården, något förskjuten mot öster. Söder om kyrkan befinner sig kvarter A–C. Öster om koret är det lilla kvarter D och norr om kyrkan kvarter E–G. I slänten längs norra sidan sträcker sig 1973 års utvidgning med bårhuset vid en terrassering i östra änden. Nya kyrkogården i öster anlades under 1920-talet och har en närmast rektangulär form med fyra rätvinkliga kvarter, L–O.

Omgärdning

Gamla kyrkogården omges av 1800-talskallmurar av kilad marksten respektive småblock. I norr, söder och väster är det en stödmur. Murhöjden skiftar från ca 0,5 till 1,5 meters höjd. På murkrönen växer mossa och sedum. Norra utvidgningen begränsas i norr och väster av en låg stödmur av fogad, kilad marksten. I öster är en fogad mur i samma material, ca 1 meter hög med gräsbeväxt krön.

Kyrkogårdens centrala delar domineras idag av de mellanhöga efterkrigstida vårdarna.

I det sydöstra hörnet av kyrkogården står äldre vårdar uppradade längs med kyrkogårdsmuren.

Den södra av de två ingångarna till kyrkogården med dubbelgrind i smide och toppiga granitstolpar.

Fattigbössan som står i anslutning till den östra muren är ett idag mycket sällsynt inslag på länets kyrkogårdar.

Ingångar

Gamla kyrkogårdens båda ingångar är placerade i öster, norr respektive söder om kyrkan. Den norra har en nygotisk pargrind i gjutjärn, troligen samtida med kyrkogårdsutvidgningen 1888, den södra har en stram pargrind i smide, troligen från 1970-talet. Båda grindparen hänger på toppiga granitstolpar från ca 1900 med avfasade hörn. In till nya kyrkogården är från väster (mitt för den norra av gamla kyrkogårdens ingångar) en påkostad pargrind i smide från 1922 mellan stolpar av samma slag som ovan. I öster är en ingång med pargrind av samma typ som den södra på gamla kyrkogården. Denna hänger mellan gråmålade järnstolpar. Norra utvidgningen nås från öster via en smidd pargrind från 1973 av samma typ som ovan. Stolparna är av fogad, kilad marksten.

Vegetation

Kring gamla kyrkogården växer en kraftigt utglesad trädkrans av lönn. Flera av de träd som ännu står är sekelgamla. Utanför norra utvidgningens stödmur växer en rad med ekar, planterade 1973. Kring bårhuset är planteringar med prydnadsbuskar, bl.a. rhododendron. En grupp med måbärsbuskar växer i utvidgningens västra ände. Runt nya kyrkogården växer en måbärshäck och en välhållen trädkrans av lönn från 1922.

Gångsystem

Från gamla kyrkogårdens ingångar löper två asfalterade gångar längs kyrkans långsidor och förenas framför tornporten för att därifrån löpa rakt västerut och övergå i den grusgång som delar norra utvidgningen i två hälfter. Runt kyrkan är marken grusad. Nya kyrkogården delas i en nordlig och en sydlig hälft av en asfalterad rak gång.

Gravvårdstyper

Gamla kyrkogården kan uppvisa ett brett spektrum av gravkonst från 1700-talet fram till idag, nya kyrkogården från tidigt 1900-tal till idag. De äldsta vårdarna är huggna för hand i granit, ett flertal av dem är från 1800-talets första hälft och har ett stramt nyklassicistiskt formspråk. De första industriellt framställda vårdarna är de av gjutjärn från 1800-talets andra hälft. Ett vanligt inslag på främst norra delen av gamla kyrkogården är det förra sekelskiftets resliga vårdtyper av granit, vanligen i form av bautasten eller obelisk. Med mellankrigstidens bestämmelser om maximihöjd på vårdar fick status istället uttryckas på bredden. Bruket av grusbäddar med inramning av sten eller häck var vanligt bland dessa, liksom hos de föregående, men kvarstår idag bara i enstaka fall. Ofta utgjorde vård och stenram en helhet som blivit bruten när stenramen avlägsnats. Bland de äldre gravarna finns ett par exempel på inramning i form av gjutjärnstaket.

Någon allmän linje tycks ej ha funnits på kyrkogården, men exempel finns ändå på de små liggande stenar som brukade vara vanliga i detta sammanhang. Under efterkrigstiden blev vårdarna enklare i sina former samt mer och mer uniforma. En orsak var det begränsade utbudet av tillverkare, vilka ofta nyttjade samma kataloger. En annan orsak var tidens betoning av likheten inför Gud och det kollektivistiska samhällsidealet. Genomgående under hela 1900-talet har granit varit närmast allenarådande som material, mot seklets slut företrädesvis ljus granit medan svart präglade de första decennierna.

Fattigbössa

Vid östra kyrkogårdsmuren står mellan de båda ingångarna en fattigbössa. Den svartmålade stocken med smidesbeslag skall vara förfärdigad 1831. Inskriptionstavlan och det lilla sadeltaket i trä är sentida.

Bårhus

Bårhuset från 1961 vilar på en källarvåning klädd med oregelbundna granitplattor. Murarna är uppförda av vitt kalksandtegel. Ingången är förlagd till södra gaveln där det finns en terrasserad förplats med kallmurade stödmurar. Porten i form av en pardörr med korsdekor är klädd med kopparplåt. Mot takfoten är väggpartiet indraget och har på nordgaveln en fönsterrad. Det mycket flacka sadeltaket är täckt med kopparplåt, neddragen över gavlarna.

Beskrivning av enskilda kvarter

Kvarter A–C och G

Allmän karaktär

Kvarter A–C utgör sedan grusgångarnas igenläggning en sammanhängande gräsyta söder om kyrkan. Kvarter G ligger norr om C, på andra sidan huvudgången men ansluter helt i karaktär. Gravarna ligger i nord-sydliga rader med ryggen mot varann. Tidigare har de troligen haft rygghäck och ursprungligen grusbäddar med häck- eller stenram. Ett antal gravar är familjegravar. Längs södra kyrkogårdsmuren finns bevarade äldre stenvårdar, vid den västra muren vinns två obelisker samt en rad med gjutjärnskors placerade.

Gravvårdstyper

Kvarteren domineras av låga, rektangulära vårdar från 1940-talet till idag. Dessa har oftast en enkel form, bland de äldre gärna klassiserande med exempelvis kolonner. Fram till 1950-talet hade gravarna vanligen grusbädd och stenram, idag kvarstår bara en grusgrav tillhörande en grosshandlare med påkostad vård från 1944. En handfull äldre vårdar markerar sig i kvarteren, främst genom sin storlek. Äldst är ett gjutjärnskors från 1877 över en

Bårhuset ritades av arkitekt Svend Bøgh-Andersen och uppfördes år 1961. Byggnaden är uppförd i anslutning till kyrkogårdens norra utvidgning.

Kvarter A-C domineras av mellanhöga vårdar från 1900-talets senare hälft, ett fåtal äldre högresta vårdar är dock bevarade inom kvarteren.

En rad med sekundärt uppställda vårdar finns utspridda längs kyrkogårdsmuren i kvarter A-C.

Kvarter D-F domineras av äldre högre vårdar, här återfinns även två inhägnade grusgravar med gjutjärnsstaket.

hemmansägare, enligt inskription gjutet i Törås, Anderstorp. Sju andra gjutjärnskors från 1878–98 har fått en sekundär placering längs kyrkogårdsmuren.

Från 1800-talets sista decennier och 1900-talets första finns ett antal högre vårdar, bl.a. obelisker och bautastenar, en av de sistnämnda bär utpräglad jugenddekoration med ekrelief. Titel förekommer på många av de något äldre vårdarna. Vanligast är hemmansägare. Vidare finns: landstingsman, kyrkovård, lärarinna, skräddaremästare, faktor, kantor, byggmästare, handlande, grosshandlare, snickare, stationsföreståndare, köpman, fabrikör, föreståndarinna, vårdbiträde, målaremästare, skollärare samt rälsbussförare. Ett par vårdar bär referens till väckelserörelsens två stora sångböcker, Ahnfeldts och Missionsförbundets. De sekundärt placerade gravvårdarna av sten omfattar främst handhuggna vårdar av granit, där den äldsta bär året 1759. Två av vårdarna är resta över danemän och en över en nämndeman. Tre vårdar från den tidiga industriella epoken finns även bevarade, ett par obelisker – över två meter i höjd – samt en liten vård med den i sammanhanget klassiska Thorvaldsenbiskvin ”Dagen”.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarter A–C och G har till följd av det sena 1900-talets rationaliserade skötsel en övervägande efterkrigstida karaktär med rader av låga vårdar i sammanhängande gräsmatta. Det kulturhistoriska värdet ligger i enskilda vårdar. De äldre vårdar som står kvar på ursprunglig plats ger en dynamik och ett historiskt djup åt kvarteren. Flera av dem har konstnärliga kvaliteter. Den enda bevarade grusgraven är närmast av pedagogiskt intresse. Titlar på vårdar speglar såväl det gamla bondesamhället som framväxten av stationssamhället Broaryd. De sekundärt uppställda vårdarna vid kyrkogårdsmuren besitter höga konst- och lokalhistoriska värden. Detta gäller framför allt de handhuggna stenarna och järnkorsen.

Kvarter D–F

Allmän karaktär

Kvarteren norr och öster om kyrkan består av nord-sydliga rader av gravar med ryggen mot varann. D utgör en egen enhet mellan de båda ingångarna, E och F hänger samman i en gemensam gräsmatta sedan igenläggandet av den separerande grusgången.

Gravvårdstyper

Gravvårdsbeståndet i kvarteren är blandat och präglas i hög grad av stora äldre vårdar, särskilt markant i kvarter E. Äldsta vården är sannolikt en obelisk från 1851, rest öster om koret över assessor Ekelund på Samseryds säteri. Invid denna återfinns en bautasten över kyrkoherde Bengt Magnusson från 1890. En annan bautasten – ca 2 meter hög – är rest 1908 över efterträdaren O.S. Broberg

och omgärdas av en grusbädd med gjutjärnsstaket. I närheten finns ännu en gjutjärnsinhägnad grusgrav tillhörig kronolänsman Essén och ordnad 1905. En tredje kyrkoherdegrav från 1930 bär ett stort granitkors rest efter kontraktsprosten E. Rosengren. Denna vård var tidigare fondmotiv för den grusgång som delade kvarter E och F. Vid sidan av nämnda gravar märks den omkring 3 meter höga bautastenen från 1919 över syskonen Gunnesson och en ca 2 meter hög motsvarande över en byggmästare. Det äldre vårdbeståndet kan uppvisa en rik formvariation, vilket bl.a. tar sig uttryck i en trädstam i granit från 1924. Många av vårdarna bär titel, vanligast är hemmansägare och kyrkovärd. Övriga titlar förutom ovan nämnda är: organist och kantor, nämndeman, riksdagsman, redaktör, fanjunkare, skomakare, folkskollärare, lantbrukare samt fabrikör.

Kulturhistorisk karaktär och bedömning

Kvarteren vid kyrkans norra och östra sida har trots borttagande av grusytor i hög grad kvar sin prägel av det förra sekelskiftets kyrkogårdsideal. Detta tar sig uttryck i det rika beståndet av vårdar från denna tid. De påkostade formerna och de befintliga titlarna speglar kvarterens höga status. Här ligger flera kyrkoherdar och kyrkovårdar. Kvarter E och D har ett strategiskt läge vid landsvägen och ingången, där finns även den mest enhetliga karaktären. Fyra gravar har bevarad grusbädd, därav två stycken med gjutjärnsstaket vilka besitter ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Norra utvidgningen

Allmän karaktär

Den långsmala utvidgningen består av en gräsmatta som sluttar åt norr och väster. Ytan är endast i ringa grad tagen i anspråk. I öster finns urngravar och i väster kistgravar. Vårdarna är vända mot den genomgående gången.

Gravvårdstyper

Kistgravarna är från 1974 till idag och har låga vårdar med viss variation i form och material. Ett par vårdar bär titel. Urngravarna har små liggande vårdar från 1980 till idag.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Norra utvidgningen är ett exempel på det senare 1900-talets mer löst planerade kyrkogårdar, men ansluter likväl naturligt till gamla kyrkogården.

De många högresta gravvårdarna skildrar olika stilideal; den slipade dekoren med högresta tallar utgör ett originellt inslag.

Norra utvidgningen rymmer den samtida gravkonsten med en högre variation i gravvårdarnas utformning.

Nya kyrkogården från 1920-talet har en entré med dubbelgrind och omgärdas av trädkrans och en måbärshäck.

Skiftet från de smala högresta vårdarna till de breda mellanhöga vårdarna syns tydligt på den nya kyrkogården. Ursprungligen har grusgravarna dominerat kvarteren.

Södra utvidgningen "Nya kyrkogården"

Allmän karaktär

Nya kyrkogården består av fyra kvarter, L–O som ursprungligen definierats av grusgångar. Idag kvarstår bara den öst-västliga, nu asfalterade, gången som delar kyrkogården i kvarter L och M samt N och O. Båda delarna har nord-sydliga rader av gravar med ryggen mot varann, lagda i gräs. Ursprungligen har gravarna haft grusbädd och häck- eller stenram. Många gravar från 1900-talets mitt är familjegravar.

Gravvårdstyper

Gravvårdsbeståndet har i det närmaste genomgående en låg profil och är därigenom betecknande för utvecklingen från tiden kring 1930. De äldsta vårdarna är från 1925 och är något högre än breda. Vid denna tid börjar vårdarna i stället bli låga och breda, ofta i form av gavlar till grusbäddar med stenram, varav det finns flera exempel. Genom borttagande av grusbäddarna ger de idag en något oproportionerligt intryck. Från och med 1940-talet är den låga rektangulära formen förhärskande, vilket även gäller för de sentida vårdarna. Endast ett fåtal nya vårdar har dock tillkommit efter 1960-talet. De yngre vårdarna befinner sig övervägande på södra hälften av kyrkogården. Materialet i de äldre stenarna är vanligen svart granit medan det för de yngre är ljus granit. En handfull vårdar har titel: soldat, hemmansägare, byggmästare, lärarinna, vägbyggmästare, stationsföreståndare, sparbankskamrer, häradsdomare, vice häradshövding, nämndeman, kontrollassistent, trävaruhandlare, målaremästare och målare.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Nya kyrkogården från 1922 har en symmetrisk uppbyggnad som något utslätats genom borttagandet av tväraxeln. Genom häckar och trädkrans bildar kyrkogården ett välavgränsat rum. Rygghäckar skapar struktur på den norra hälften. Intrycket är idag rent efterkrigstida genom borttagandet av grus och ramar till förmån för sammanhängande gräsytor. Vårdarna håller en för mellan- och efterkrigstiden typisk låg profil. Person- och lokalhistoriskt värde finns i vårdar med titlar, vilka främst speglar stationssamhället och dess olika yrkesgrupper.

Askgravlund

Kyrkogården kompletterades med en askgravplats i den västra delen av kvarter C år 2010. För formgivningen stod arkitekt Lars Redegard, Kalv.

Händelsehistorik

Medeltid

Kyrkogården anläggs.

1827–30

Ny kyrka uppförs norr om den gamla. (Andersson 1989)

1888

Utvidgning åt väster och norr. (Ny Smålands beskrifning; Södra Hestra hembygdsbok)

1897

Anläggande av sandade gångar. (Ny Smålands beskrifning)

1922

Ny kyrkogård i öster. Gillesträdgårdsmästare Siegfried Larsén, Dannäs. (JLST)

1961

Bårhus. Arkitekt Svend Bøgh-Andersen, Laholm. (JLST)

1968

Ombyggnad av bårhus. Gunnar Knutssons Byggnads AB, Gislaved. (JLM)

1973

Kyrkogårdsutvidgning åt norr. Trädgårdsarkitekt Ragnar Ekstedt, Växjö. (JLST)

2010

Askgravlund anläggs. Arkitekt Lars Redegard, Kalv. (JLM)

Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården som helhet

Södra Hestra kyrkogård har medeltida ursprung, men av detta syns idag inget ovan mark. I den väl sammanhållna kyrkomiljön med bl.a. sockenstuga och kyrkstallar finns två kyrkogårdar i anslutning till varann, den ovannämnda gamla och den nya från 1922.

Gamla kyrkogården utgör en välavgränsad enhet genom kallmurade stödmurar och en nu något splittrad trädkrans. Smidesgrindar mellan granitstolpar utgör ingångar från bygatan i öster, vid dessa står en av länets få på plats bevarade fattigbössor. Kyrkogården har kontinuerligt förändrats och skötseln rationaliserats. Som en följd av detta har den tidigare karaktären från förra sekelskiftet till stor del utslätats. Grusbäddar och stenramar har avlägsnats och grusgångar lagts igen eller asfalterats. Intrycket av kyrkogårdens södra hälft är övervägande efterkrigstida med rader av låga vårdar i gräsmatta. Endast enstaka äldre vårdar står kvar på ursprunglig plats och ger därmed dessa kvarter en viss dynamik och historisk förankring. Vid kyrkans norra sida (kvarter D-F) domineras däremot intrycket av påkostade gravvårdar från decennierna kring 1900, varför denna del som helhet har ett anseeligt kulturhistoriskt värde. Tre kyrkoherdegravar markerar kvarterens höga status. Särskilt karaktärsskapande är två av kyrkogårdens få bevarade grusgravar, vilka här inhägnas med konstrika gjutjärnsstaket. Vid södra kyrkogårdsmuren finns en stor mängd borttagna äldre vårdar placerade. Handhuggna stenar från 1700- och 1800-talen speglar den hantverksmässiga gravkonsten innan industrialismen. Några gjutjärnskors, varav ett på ursprunglig plats, representerar de första industriellt framställda gravvårdarna, tillverkade vid bygdens järnbruk. Längs gamla kyrkogårdens norra sida sträcker sig i slänten en ännu föga utnyttjad utvidgning från 1973, ritad av den i stiftet flitige kyrkogårdsarkitekten Ragnar Ekstedt, Växjö. Vid dess ingång i öster står ett bårhus av kalksandtegel från 1961, med vissa arkitektoniska kvaliteter.

Nya kyrkogården från 1922 bildar genom häckar och trädkrans ett väl sammanhållet rum. Smidda pargrindar för in från väster och öster. Uppbyggnaden är tidstypiskt symmetrisk. Ursprungsinttrycket är dock försvagat genom tvärxelns igenläggning, huvudaxelns asfalterande och ett konsekvent borttagande av grusbäddar till förmån för lättskötta gräsytor. Karaktären är idag övervägande efterkrigstida med låga vårdar. Det kulturhistoriska värdet ligger i övergripande strukturer och enskilda vårdar av lokal- eller personhistoriskt intresse.

Kyrkogårdar rymmer information om personer, gårdsnamn och försvunna yrken. Person- och lokalhistoriska värden är knutna till vårdar med titel, vilka reflekterar såväl det gamla bondesamhället som stationssamhället Boaryd. På en kyrkogård är det naturligt att gravvårdar och gravrätter ändras. Det är dock viktigt att man i den långsiktiga förvaltningen är uppmärksam på att bevara de olika delarnas karaktär och att gravvårdar från olika tider finns representerade.

Att tänka på i förvaltning av kyrkogården:

- Kyrka och kyrkogård har ett monumentalt läge i kyrkbyn.
- Kallmurar, smidesgrindar, grindstolpar, trädkransar och häckar är väsentliga delar av kyrkogårdens utformning och definierar de olika årsringarna.
- Vårdar äldre än 1940 eller med titel bör bevaras på plats, inklusive eventuella tillhörande arrangemang som grus, staket eller stenram.
- Järnkors och handhuggna vårdar äldre än 1850 skall finnas med på kyrkans inventarieförteckning.
- Nytilskott bör betraktas restriktivt i kvarter D-E.

Administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr:..... 2019-041
Beställare:..... Gislaveds pastorat
Inventering och rapportansvarig:..... Charlotte Mårland
Rapportgranskning:..... Anders Franzén
Län:..... Jönköpings län
Kommun: Gislaveds kommun
Socken:..... Södra Hestra socken
Fastighetsbeteckning:..... Södra Hestra 1:1

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv. (JLM)

Länsstyrelsen i Jönköpings arkiv, med kopior ur ATA. (JLST)

Växjö stifts frågelista om kyrkogårdar 1949.

Tryckta källor

Andersson, C. M. *Södra Hestra kyrka*. Halmstad, 1989.

Gullbrandsson, Robin. *Södra Hestra kyrkogård, Kulturhistorisk karakterisering och bedömning. Södra Hestra socken i Gislaveds kommun. Jönköpings län, Växjö stift*. Jönköpings läns museum, Byggnadsvårdsrapport 2007:109.

Kulturhistorisk utredning och bevarandeförslag för Gislaveds kommun. Jönköpings läns museum, 1981.

Ny Smålands beskrifning. Växjö, 1914.

Rogberg, Samuel. *Historisk beskrifning om Småland*. Karlskrona, 1770.

Svenskt ortnamnslexikon. Uppsala, 2003.

Sverige. Geografisk beskrivning. Del IV. Stockholm, 1931.

Sveriges bebyggelse. Landsbygden. Jönköpings län IV. Uddevalla, 1957.

Södra Hestra hembygdsbok. Smålandsstenar, 1985.

Klass 1

Avser gravplatser av mycket högt kulturhistoriskt värde, vilka skall bevaras utan förändringar. Värdet kan bestå av olika delar. Det kan vara personhistoriskt, konsthistoriskt, socialhistoriskt, teknikhistoriskt, lokalhistoriskt för att nämna några perspektiv. Ålder, representativitet, unicitet, miljöskapande verkan och kvalitet är förstärkande faktorer.

Klass 2

Gravplatser av högt kulturhistoriskt värde. Gravarna i denna grupp har antingen ett miljöskapande värde genom sin form och/eller material eller har ett värde knutet till personhistoria eller titel som berättar något om samhället under gången tid. Dessa gravar bör bevaras utan förändring, men det kan vara acceptabelt att återanvända en vård för att bibehålla en karaktär på en del av kyrkogården, eller flytta vården till en museal uppställning om det är personhistoria eller titel som är det intressanta.

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
A 127-128	Hög obelisk i rosa-svart granit.	MINNE EFTER MAKARNE J.M. ANDERSSON *1825 †1895 MARTA KATARINA PETTERSDOTTER *1829 †1890 FR. PRIPPEBO PS. 484 V. 3	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård, kraftig bas krönt av smalare obelisk. Hemvist, psalmboksreferens.	
A 150-151	Hög vård i grå-svart granit med slipad dekor. Mindre håll, kraftigt vittrad.	HEMMANSÄGAREN PETER VILHELM JOSEFSON FR. DOMAKULL *1865 †1907 HUSTRUN MARIA *1872 †1968 ÄLSKAD OCH SAKNAD	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Håll ej läsbar. Titel, hemvist.	
A 154-155	Hög vård i svart granit med slipad dekor krönt av vitt marmorkors. Mindre håll i svart granit.	NEMNDEMANNEN PETER JOHANSSON SÖDERBLAD *1812 †1901 HUSTRUN JOHANNA PETRONELLA ERIKSDOTTER *1815 †1883 FR. DOMMAKULL JENNY *†1885 AXEL *†1895 DOMAKULL	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård i ovanligt utförande. Titel, hemvist, barnadödlighet.	
A 156	Mellanhög vård i rosa granit.	MINNE AF SVEN SVENSSON FRÅN HELLSJÖ F. 1810 D. 1879	Klass 1 Tidigindustriell vård med dekorativ ram runt inskriftionen. Hemvist.	
A 162-163	Mellanhög vård i grå granit.	SKRÄDDAREMÄSTARE STURE WESTERLING *1895 †1955 GRETA WESTERLING *1897 †1972 BROARYD	Klass 2 Tidstypisk vård, titel, hemvist.	

A 167-168	Mellanhög-hög vård i svart granit med slipad dekor.	FAKTOR A.G. PETERSSONS GRANHULT FAMILJEGRÄV	Klass 1 Karaktärsskapande vård med slipad dekor. Titel, hemvist.	
A 197-201	Gjutjärnskors med dekor i relief på två sidor. Gjuteristämpel på basen Törås.	HÄR HVILAR HEMMANSEG. JOHANNES NIKOLAUSSEN FRÅN BODA BÄKES. F. 1816 D. 1877 2. SAM. B. 15. 22 V. SAMT DESS SON ANDERS JOHANNESSON F. 1857 D. 1877	Klass 1 Karaktärsskapande gjutjärnsvård. Titel, hemvist, bibelreferens. Gjuteristämpel från Törås, Anderstorp. Ingår i samlad grupp med vårdar från Boda.	
A 197-201	Låg vård i svart granit, speglade intilliggande gavelvårdens utformning.	HEMMANSÅGAREN N. BIRGER NOAKSSON *1892 †1956 BODA	Klass 1 Tidstypisk vård. Titel, hemvist. Ingår i samlad grupp med vårdar från Boda.	
A 197-201	Låg bred vård, ursprungligen gavelvård vid grusgrav.	HEMMANSÅGAREN NOAK S. JOHANNESSON *1844 †1902 HANS MAKAS MARIA *1856 †1948 BODA BÄCKEGÅRD JOH. 11:25 NAEMI *1885 †1885 HILMA *1875 †1945	Klass 1 Tidstypisk bred gavelvård. Titel, hemvist, bibelreferens. Ingår i samlad grupp med vårdar från Boda.	
A -	Handhuggen mellanhög vård med rundat krön. Kraftig påväxt av lavar, ej läsbar.	Oläslig	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar.	

A -	Mellanhög-hög vård i grå granit. Kraftig påväxt av lavar, svårläst.	? BENGSSON ? 1765 ? 1863 ?	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
A -	Handhuggen granitflis med konkava hörn. Djupare inskription på två sidor, svårläst baksida med påväxt av lavar.	HÄR UNDER HVILAR DANEMANNEN VÄL FÖRSTANDIG MAGNUS IONSON FÖDD 25 AP 1801 DÖD 21 OT 1848 I PREPPER 44 ÅR 6 M 2 D	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Titel, hemvist. Vården kan med fördel rengöras från lavar. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
A -	Handhuggen granitflis med rundat krön. Djupare inskription på två sidor, svårläst baksida med påväxt av lavar.	IHS HÄR UNDER HWILAR AFWLEDEN MANNEN ANDES PHÄRSON I FRÅN HINTEGÅRDEN FÖD DEN 6 JUNI 1762 DÖD DEN 26 FEBRUARI 1844	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist. Vården kan med fördel rengöras från lavar. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
A -	Mellanhög vård med rundat krön. Kraftig påväxt av lavar, ej läsbar.	Oläslig	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar.	
A -	Handhuggen granitflis med rundat krön. Djupare inskription på två sidor, påväxt av lavar.	IHS HÄR UNDER VILAR DANEMANNEN VÄLFÖRSTÅNDIGE JOHANNES PÄRSSON FRÅN ÖSTRA SPJUTHULT FÖDD ÅR 1784 DEN 3 JANUARI DÖD 1838 DEN 17 DESEMBER 54 ÅR 11 MÅNADER OCH 12 DAGAR	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Titel, hemvist. Vården kan med fördel rengöras från lavar. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

A -	Mellanhög vård med rundat krön. Kraftig påväxt av lavar, ej läsbar.	Oläslig	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar.	
A -	Mellanhög vård med rundat krön. Kraftig påväxt av lavar, ej läsbar.	Oläslig	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar.	
A -	Mellanhög vård med spetsigt krön med dekor. Kraftig påväxt av lavar, ej läsbar.	HÄR UNDER HVILAR FÖRGÅNGLIGHETEN AF NEMNDEMANNEN MAGNUS JONASSON FRÅN ÖSTRA HYGGÅS FÖDD 1794 DÖD 1858	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Titel, hemvist. Vården kan med fördel rengöras från lavar.	
A -	Del av större granithäll, inskriptionen löper längs stenens kant. Troligen bildar stenen en enhet med intillstående häll. Kraftig påväxt av lavar.	IONSSON ? BEXHULT	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist. Vården kan med fördel rengöras från lavar. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
A -	Del av större granithäll, inskriptionen löper längs stenens kant. Troligen bildar stenen en enhet med intillstående häll. Kraftig påväxt av lavar.	OCH DESS HUSTRU LISA MARIA NETH O 1759	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

A -	Handhuggen mellanhög vård med rundat krön. Kraftig påväxt av lavar, ej läsbar.	HÄR HVILAR SOFFET AF ?? ERIK JOHANSSON (?)	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar.	
A -	Mellanhög vård med infällt biskviporslin, motivet "Dagen" av Thorvaldsen. Kraftig påväxt av lavar, ej läsbar.	Oläslig	Klass 1 Handhuggen sten. Äldre vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vården kan med fördel rengöras från lavar.	
A -	Hög obelisk i rosa-svart granit med markerat mellanparti.	MINNE AF MAKARNE H. NIKOLAUSSEN *1828 †1894 HUSTRUN SARA JOHANS DOTTER *1824 †1873 BÅDA FR. SPJUTHULT	Klass 1 Sekundärt placerad mycket hög obelisk. Karaktärsskapande vård, hemvist.	
B 64-65	Hög vård med ekstam och blad i relief.	CARL. EDV. SVENSSON 1820 - 1908 ANNA SARA 1821 - 1892 CARL STAFSÉN 1850 - 1931 SARA MARIA 1847 - 1930 SV. PS. 105-5V. RISAGÅRDEN	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård i konstnärlig utformning. Bibrelreferens, hemvist.	
B 90-92	Hög vård i grå-svart granit med slipad dekor.	L.P. JONASSONS FAMILJE GRAV KINDHULT SV. PS. 486	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Hemvist, psalmboksreferens.	

B 111	Mellanhög vård i svart granit. Två sidor i bruk.	C.J. ANDERSSON *1826 †1908 MARIA ANDERSSON *1845 †1928 AHNF. SÅNG. 78:11	Klass 1 Tidstypisk mindre vård. Ahnfettssångbok - frikyrkorörelsen. Vården bör vändas vid återlämnande.	
B 114-115	Mellanhög vård med slipad dekor.	HÄR VILAR KARL FALK 1858 - 1940 MAKAN ADELINA 1863 - 1939 FOSTERSONEN FOLKE BOQVIST 1905 - 1992 MAKAN DAGNY 1912 - 1996 JOH. UPP. 14:13	Klass 2 Tidstypisk vård med slipad dekor. Bibelreferens, fosterhem.	
B 116-117	Mellanhög vård i svart granit. Två sidor i bruk.	N.G. BLOMSTRAND *1881 †1950 HANS MAKAN ANNA *1883 †1953 KLOCKAREGÅRDEN SV. MFB:S SÅNGBOK 346	Klass 2 Tidstypisk vård med slipade dekor. Missionsförbundets sångbok - frikyrkorörelsen.	
B 128	Mellanhög tempelformad vård i rosa granit.	HANDLANDEN J.P. DAVIDSON F. 1852 - D. 1930 FR. PRIPPEBO.	Klass 1 Karaktärsskapande tempelformad vård. Titel, hemvist.	
B 149-152	Bred mellanhög gavelvård med lägre flyglar i grå granit.	HEMMANSÄG. OLAUS ANDERSSONS SJÖGÄRDE FAMILJEGRAV	Klass 1 Karaktärsskapande bred gavelvård med tillhörande urnor. Ursprungligen grusgrav. Titel, hemvist.	

B 175-176	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	HEMMANSÄGAREN ANDREAS PERSSON *1843 †1928 ANNA S. PERSSON *1838 †1906 FR. HÖGSHULT JOH. 3:16 PS. 462 VILA I FRID	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Titel, hemvist, bibel- och psalmboksreferens.	
B 177-180	Mellanhög vård i svart granit.	SNICKAREN ALFRED BENGTTSSON *1877 †1946 IDA BENGTTSSON *1875 †1961 SJÖGÄRDE	Klass 2 Tidstypisk vård med slipad dekor. Titel, hemvist.	
B -	Mycket hög obelisk i svart granit med markerat mellanparti.	MANNEN P. JOHANSSON *1810 †1878 HUSTRUN ANNA BRITTA ANDERSDOTTER *1814 †1874 BÅD. FR. PRIPPEBO PS. 490 - 477	Klass 1 Sekundärt placerad mycket hög obelisk. Karaktärsskapande vård, hemvist.	
C 7-10	Gavelvård med lägre flyglar och överstycke vilande på pelare. Del av grusgraven intakt.	FAMILJEGRAV GROSSHANDLARE M.H.B. LARSSON 1876 - 1964 SELMA LARSSON 1879 - 1944 JUR. KAND. HARALD LARSSON 1907 - 1956 MARGRETH LARSSON 1909 - 1996	Klass 1 Karaktärsskapande grusgrav med gavelvård, förkortad grusbädd. Titlar.	
C 27-29	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor, ursprungligen gavelvård vid grusgrav.	STATIONSFÖRESTÅNDAREN ALTHIN CARLSTRÖM *1876 †1937 HILDEGARD CARLSTRÖM *1870 †1971	Klass 1 Tidstypisk vård med slipad dekor, intakt gavelram. Titel - järnvägen.	

C 35-36	Bred mellanhög gavelvård i svart granit med dekor i relief och överliggare vilande på pelare.	KÖPMAN GUSTAF ANDERSSON *1896 †1956 HANS HSTRU ALMA ANDERSSON *1902 †1980	Klass 2 Karaktärsskapande gavelvård, ursprungligen grusgrav. Titel.	
C 134-135	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	JOHANNES LUNDSTRÖM *1863 †1922 IDA LUNDSTRÖM *1871 †1954 PS. 413 KALFSNÄS REST AF SVÄRMÖDERN	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Psalmboksreferens, hemvist.	
C 136-137	Två diagonalt ställda plattor i vit marmor samt svart granit.	DOTTERN OCH SONEN KLARSJÖN GUNHILD AMAL. PETTRD. *1905 †1907 CARL RUDOLF *1911 †1916 PS. 345 V. 1 KLAS ARON GABRIELSSON *1871 †1954 HSTRU GODA *1873 †1922 JES. 54:10	Klass 2 Tidstypiska diagonalställda hållar utan dekor. Barnadödlighet, psalmboksreferens samt bibelreferens.	
C 142-144	Genombrutet smideskors med fiskar flankerat av två mindre vårdare, samtliga monterade på en gavelsten.	FÖRESTÅNDARINNAN JENNIE SANDBLAD *1897 †1966 VÅRDBITRÄDET ALMA SANDBLAD *1903 †1968	Klass 1 Efterkrigstida bredare vård med två sammanlänkande gravstenar. Titlar - sjukvården.	
C 142-144	Mellanhög-hög vård i svart granit med slipad dekor.	CHARLES BIRGER SANDBLAD *1898 †1923	Klass 2 Tidstypisk vård med slipad dekor.	

C 267	Häll formad som uppslagen bok i svart granit.	LÄRARINNAN ANNA MARIA SVENSSON *1883 †1963 LJUNGSBO	Klass 1 Tidstypisk vård. Titel - skolan.	
C 288- 291	Två mellanhöga smalare vårdar i grå-svart granit, den ena med slipad dekor.	HEMMANSEGAREN L.A. JOSEFSON FR. KINDHULT *1855 †1921 PS. 480 HUSTRUN JOHANNA *1856 †1947 MINNE ÅT SYSKONEN ALBERT KONST. LARSSON FR. KINDHULT *1879 †1894 HULDA WIKT. *1886 †1887 KARL OSKAR *1888 †1892	Klass 1 Tidstypiska mellanhöga smalare vårdar. Titel, hemvist, psalmboksreferens. Barnadödlighet.	
C 312- 313	Hög vård i rosa- svart granit med slipad dekor. Ställvis vittrande sten.	HÄR HVILAR J. ENQVIST FR. ÖST HYGGA *1829 †1894 TY FÖR MIG ÄR LIVET KRISTUS, OCH DÖDEN EN VINNING. HUSTRUN KRISTINA *1836 †1915	Klass 1 Karaktärsskapande äldre högre vård. Hemvist, bibelcit.	
C -	Gjutjärnskors med dekor i relief samt genombruten. Inskription i relief på två sidor.	MINNE EFTER HUSTRUN JOHANNA GUSTAFSDOTTER F. SLÄTHULT *1827 †1879 ÄVEN ÖVER ÄNKAN ANNA ANDERSDOTTER F. SLÄTHULT *1801 †1879	Klass 1 Gjutjärnskors med genombruten dekor. Tidigindustriell vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C -	Gjutjärnskors med stjärndekor i relief på två sidor. Inskription i relief på två sidor.	HÄR HVILAR BENEDIKTUS JÖNSSON FR. V. EKENÄS *1805 †1891 SV. PS. 624 V.7. OCH HANS MAK SARA GUNNESDOTTER *1812 †1894 SYR. BOK 7:40	Klass 1 Gjutjärnskors med stjärnor i relief. Tidigindustriell vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist, bibel- och psalmboksreferenser. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

C -	Gjutjärnskors med genombruten dekor. Inskription i relief på två sidor.	MINNE AF HISTRUN KAROLINA KARLSDOTTER FRÅN ÖSTRA KINDHULT *1850 †1878 REST AF ENDA D.TERN L.J.D.	Klass 1 Gjutjärnskors med genombruten dekor. Tidigindustriell vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C -	Gjutjärnskors med stjärndekor i relief på två sidor. Inskription i relief på två sidor.	MINNE AF JOSEF: A PAUL: A ARVIDSDOTTER FRÅN ÖSTRA KINDHULT *1842 †1898 SV. PS. 479 SOF I RO OCH FRID!	Klass 1 Gjutjärnskors med stjärnor i relief. Tidigindustriell vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C -	Gjutjärnskors med genombruten dekor. Inskription i relief på två sidor.	MANNEN JOSEF NIKOLAUSSON FR. KINDHULT FÖDD 1826 DÖD 1887 PS. 490 SÖRJD AF SÖNER	Klass 1 Gjutjärnskors med genombruten dekor. Tidigindustriell vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C -	Gjutjärnskors med genombruten dekor. Inskription i relief på två sidor.	HARALD ANDERSSON FR. TUNNARBOHULT *1803 †1886 HANS MAK ANNA LENA MÅNSDOTTER *1810 †1880 UP. 14 CA. 13 V.	Klass 1 Gjutjärnskors med genombruten dekor. Tidigindustriell vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C -	Gjutjärnskors med genombruten dekor, mindre storlek.	JENNY SANDÉN	Klass 1 Gjutjärnskors med genombruten dekor. Tidigindustriell vård, ingår i samlat parti med sekundärt uppställda vårdar. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

D 3-7	Hög vård i rosa granit. Lavar, delvis svårläst.	HÄR VILAR KYRKOVÅRDEN BENGT MAGNUSSON FR. PÅBO *1814 †1890 HUSTRUN JOHANNA JOHANSDOTTER *1816 †1904 ESAIAS 57.K.V.2.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist, bibelreferens.	
D 8	Mellanhög grovhuggen vård.	PASTOR ELFIN BARD *1913 †2007 CHRISTINA BARD *1918 †2007 DET ÄR AV NÅDE	Klass 2 Sentida vård. Titel - frikyrkorörelsen.	
D 9-10	Mellanhög vård i svart granit med kors.	RIKSDAGSMAN M.L. PETERSSON 1870 - 1941 HANS MAKÅ ALMA ELISABET 1890 - 1981 MINNES NU INGEN FÖRDÖMELSE FÖR DEM SOM ÄRO I KRISTUS JESUS. ROM. 8:1.	Klass 2 Tidstypisk modernistisk vård. Titel, bibelcit.ä.	
D 13-15	Hög korsformad vård i rosa granit, placerat på gavelsten med markerade hörn.	AXEL SALOMONSSONS FAMILJEGRÄV DOTTERN ANNA 1890 - 1955 LYCKÅS	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård.	
D 19-22	Gavelvård i svart granit med förkortad grusgrav. Flankerad av två sentida vårdar.	BYGGMÄSTAREN JOHAN EMIL SJÖBERG *1885 †1958 HUSTRUN ANNA AMALIA *1887 †1979 BROARYD	Klass 2 Karaktärsskapande grusgrav med gavelvård, förkortad grusbädd. Titel, hemvist.	

D 37-38	Hög vård i grå-svart granit med slipad dekor.	HEMMANSEGAREN MAGN. KARLSSON FR. BROBACKEN *1827 †1911 HUSTRUN ANNA BRITTA DAVIDSDOTTER *1824 †1909 I MINNET EJ FÖRLORADE, EJ UTI KÄRLEK GLÖMDA BLOTT FARIT TILL VÅR FADERS HUS DERUPPE.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Titel, hemvist, vers.	
D 39	Hög smal vård med slipad dekor och porslinshänder i relief.	HEMMANSÅGAREN C.A. JOHANSSON FR. OXA *1823 †1915 HUSTRUN INGRID KRISTINA JOHANSSON *1830 †1892	Klass 1 Karaktärsskapande vård med porslinsornament. Titel, hemvist.	
D 40	Obelisk i rosa granit, inskription på sockeln. Ställvis vittrande sten.	FRU DOROTHEA MARIA EKELUND (otydlig inskription på motstende sida)	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård.	
D 41-42	Hög vård i svart granit med polerad textplatta.	ORGANIST & KANTOR S.A. HJERTSTRAND *1821 †1885 SONEN MARTIN *1866 †1885 DOTTERN ANNA CHARLOTTA *1856 †1885	Klass 1 Tidstypisk vård. Titel - verksam vid Södra Hestra kyrka.	
E 8	Bautasten omgärdad av grusgrav med gjutjärnsstaket. Staket ställvis rostigt, högra grinden med skadat gångjärn.	KYRKOHERDEN O.S. BROBERGS FAMILJEGRAF O.S. BROBERG *1818 †1908 ANNA BROBERG *1829 †1921 ELISABETH CH. BROBERG *1820 †1911 KORINTH. BR. 15:54-57 SV. PS. 207 V.3 GUDS GÅFVA ÄR DET EVIGA LIVET!	Klass 1 Karaktärsskapande staketomgärdad gravanläggning. Titel - verksam vid Södra Hestra kyrka. Bibel- och psalmboksreferens.	

E 11-12	Tempelformad gavelvård i svart granit med mindre grusgrav.	REDAKTÖREN KARL-ULRIK WANGSTRÖM 1904 - 1955 MAJA-LISA WANGSTRÖM 1919 - 2002 STOCKHOLM STÖRST AV ALLT ÄR KÄRLEKEN.	Klass 2 Tidstypisk vård med grusgrav, titel, hemvist.	
E 39	Hög vård i rosa granit med slipad dekor. Svårläst inskription.	MINNE TILL EN KÄR MODER PETRONELLA KARLSSON 1851 - 1939 HULE	Klass 1 Karaktärsskapanade vård med slipad dekor. Hemvist.	
E 40-41	Hög vård i grå-svart granit med slipad dekor. Monterad på stenram, sockelstenen saknas.	P.A. BÖRJESON *1842 †1927 HUSTRUN JOHANNA ANDERSDOTTER *1841 †1903 FR. L:Å DANHULT PS. 476	Klass 2 Tidstypisk vård med slipad dekor, ej intakt. Hemvist, psalmboksreferens.	
E 42-43	Grusgrav omgärdad av sjutjärnsstaket. En mellanhög vård med slipad dekor samt en hög vård med krönsten, den sistnämnda nedtagen.	FANJ. ROBERT ESSÉN *1865 †1951 HUSTRUN MARIA *1874 †1948 KRONOLÄNSMANNEN A.D. ESSÉN *1829 †1903 OCH HANS MAKÅ ANNA SOFIA F. WALLERSTRÖM *1834 †1903	Klass 1 Karaktärsskapanade gravanläggning med två vårdar. Gjutjärnsstaket ställvis rostigt, grinden lös och avhängd. Hög vård demonterad, bör återställas vid återlämnande.	
E 44-45	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	S.M. MAGNUSON *1835 †1904 HUSTRUN KAROLINA *1842 †1932 FR. VEST. HYGGA	Klass 2 Karaktärsskapanade högre vård med slipad dekor. Hemvist.	

E 53-54	Hög vård med inskription i relief. Intakt stenhuggeri märke, tillverkad vid Bröderna Flinks stenhuggeri, Västervik.	FOLKSKOLLÄRAREN A.M. ANDERSSON *1835 †1907 HANS MAKAS EMERENTIA F. GADD *1838 †1904	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel. Stenhuggerimärkning.	
E 62-63	Mellanhög vård med slipad dekor i svart granit. Två sidor i bruk.	SKOMAKAREN A.J. SKÖLD 1843 - 1927 HUSTRUN JOSEFINA 1840 - 1909	Klass 1 Tidstypisk vård med slipad dekor. Titel.	
E 68-70	Hög vård i grå granit med inskription i relief.	KYRKOVÄRDEN CARL ANDERS CARLSSON *1843 †1928 HUSTRUN MATHILDA *1851 †1927 DOTTERN ESTER LINNEA *1893 †1912 SLÄTHULT	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist.	
E 74-75	Hög vård i rosa granit med slipad dekor.	LANDTBROKAREN JOHAN AUGUST ROUPE F. 1843 †1913 HUSTRUN JOHANNA BEATA DAVIDSDOTTER F. 1835 D. 1918 SV. PS. 221 V.3 FR. JOHANSLUND	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, psalmboksreferens, hemvist.	
E 78-79	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	F.D. KYRKOVÄRDEN PETTER SVENSSON TUNNERBOHULT *1846 †1917 HUSTRUN JOSEFINA *1851 †1945 1 COR. 15: 57	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist, bibelreferens.	

E 87-88	Mycket hög vård i svart granit, naturromantisk dekor med tallar och stjärnor.	MINNE AF BYGGMÄSTAREN SVENNING RYLANDER *1850 †1915 HERREN ÄR MIN HERDE, MIG SKALL INTET FATTAS. PS. 24. OCH HANS MAK LISEN *1854 †1931 SV. MFB:S 436	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med konstnärligt utförd naturromantisk dekor. Titel, bibelcit, bibelreferens, missionsförbundets sångbok - frikyrkorörelsen.	
E 92-93	Mycket hög vård i rosa granit med dekor i relief.	MINNE AV SYSKONEN LARS PETER GUNNESSON *1845 †1918 ANNA BRITTA GUNNESDOTTER *1840 †1919 FR. SÖDRA KINDHULT TACKSAMMA FÖRSAMLINGSBOR RESTE VÅRDEN.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med dekor. Hemvist. Vården rest av församlingens medlemmar.	
E 96-99	Hög vård i grå granit med dekor i relief krönt av urna.	KYRKOVÅRDEN ANDERS MAGNUS HARLADSSON *1842 †1920 HUSTRUN SUSANNA *1844 †1925 SV. PS. 297 3V. KYRKOVÅRDEN BIRGER MAGNUSSON *1874 †1959 HUSTRUN LINNEA *1875 †1951 SV. PS. 571 11V. MARBÄCKSHULT FAMILJEGRÄV	Klass 1 Karaktärsskapande konstnärligt utförd högre vård. Titel, hemvist, psalmboksreferenser. Vården troligen omslipad under 1950-talet.	
E 100-101	Hög vård i grå granit med runt krön.	K.J. KARLSSONS FAMILJEGRÄV FR. V. HYGGA SONEN ENOK *1886 †1921 DOTTERN HANNA *1890 †1955	Klass 1 Karaktärsskapande tidstypiskt hög familjevård. Hemvist.	
E 107-110	TVå mellanhöga vårdar med slipad dekor sammanlänkande av dekorativ smideslänk. Ursprungligen grusgrav, gavelstenen bevarad.	HEMMANSÄGAREN GOTTFRID MAGNUSSON HENSJÖ 1877 - 1925 HANS MAK SELMA 1878 - 1958 HEMMANSÄGAREN C.P. MAGNUSSON HENSJÖ 1833 - 1923 HANS MAK CHARLOTTA 1844 - 1936	Klass 2 Dubbelvård med dekorativ smidesdetalj. Titel, hemvist.	

E 111-112	Hög korsformad vård i grå granit.	IHS KONTRAKTSPROSTEN ELIAS ROSENGREN 1867 - 1930 OCH HANS MAKAN HANNA F. CHRYSANDER 1871 - 1951 GAL. BR. 6:9 PASTORATET RESTE VÅRDEN	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel - verksam vid Södra Hestra kyrka. Bibelreferens.	
F 10-12	Hög vård i grå granit skulpterad till avbruten trädstam	KARL ADOLF KARLSSON PRIPPEBO *1896 †1924 ÄLSKAD SAKNAD	Klass 1 Karaktärsskapande konstnärligt utformad högre vård. Hemvist.	
F 40-41	Mellanhög vård i grå-svart granit, mellansockel saknas alternativt ersatt med en större sockel.	F. HEMMANSÄGAREN ANDERS DANIEL SVENSK *1856 †1920 HUSTRUN EMMA KRISTINA SVENSK *1852 †1910 FR. TÅNGEBACKA SV. PS. 347	Klass 2 Tidstypisk vård. Titel, hemvist, psalmboksreferens.	
F 46-47	Hög vård i grå-svart granit.	HEMMANSÄGAREN JOH:S BENJAMINSSON FR. TUNNERBOHULT S:A *1841 †1920 HUSTRUN JOHANNA LENA *1844 †1907 VILEN I FRID	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist.	
F 50-51	Ett par hållar i grå-svart granit. Sannolikt ursprungligen placerade på en gemensam grusgrav.	FABRIKÖR J.P. STÅHLBERG *1826 †1907 HUSTRUN ANNA STÅHLBERG *1841 †1917	Klass 2 Tidstypiska vårdar, ursprunglig gravanläggning saknas. Titel.	

F 77	Diagonalt ställd marmorskiva, ursprunglig diagonalställning skadad.	FLICKAN IDA JOHANSON FRÅN RISA *1891 †1905 VILA I FRID	Klass 1 Tidstypisk barnvård i marmor, ovanligt gott skick. Hemvist.	
G 30-31	Hög vård i grå-svart granit, slipad dekor i relief.	HEMMANSÄGAREN B.J. MAGNUSSON ÖNNA *1838 †1924 Hustrun INGA MAGNUSSON *1850 †1912	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Titel, hemvist.	
G 34-36	Gavelvård i grå granit med lägre flyglar, ursprungligen grusgrav. SJs logotyp.	RÄLSBUSSFÖRAREN SIVE DAVIDSSON *1922 †1952 OXÅS D. BENJAMINSSON *1845 †1911 Hustrun MATILDA *1857 †1935 B. DAVIDSSON *1902 †1994	Klass 1 Tidstypisk modernistisk vård. Dekor samt titel - järnvägen. Hemvist.	
G 45	Hög vård i grå-svart granit med slipad dekor.	HÄR VILAR HEMMANSÄGAREN MAGNUS OLOFSON *1813 †1863 HANS MAKAS SARA KRISTINA FÖDD PETERSSON *1823 †1914 PS. 468 FR. PRIPPEBO	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Titel, psalmreferens, hemvist.	
M 8-9	Mellanhög vård med lägre flygel i svar granit, slipad dekor. Ursprungligen grusgrav.	FAMILJEGRÄV FÖR HJ. JOHANSSON HÖGSHULT	Klass 2 Tidstypiskt dekorativt utformad gavelsten.	

M 38-41	Låg mycket bred vård i svart granit. Ursprungligen grusgrav.	ARON JONSSONS FAMILJEGRÄV BROARYD VÄGBYGGMÄSTARE ARON JONSSON MED MAKAN MATILDA LÄRARINNAN JENNY JONSSON OCH SYSTERN EMMY	Klass 1 Karaktärsskapande ovanligt bred vård. Hemvist, titlar.	
M 71-72	Mellanhög vård i tempelform av svart granit.	SPARBANKSKAMRER OSCAR HARALDSSON 1886 - 1954 ESTER HARALDSSON 1884 - 1939 EKENÄS KRISTUS MITT LIV - DÖDEN MIN VINNING	Klass 1 Tidstypisk vård. Titel, hemvist.	
M 85-87	Mellanhög vård med lägre flygel i svart granit, slipad dekor. Sekundära hållar i svart granit. Ursprungligen grusgrav.	HÄRADSDOMMAREN L.A. HARALDSSON 1852 - 1939 OCH HANS MAKAN KRISTINA 1850 - 1937 EKENÄS V. HÄRADSHÖVDINGEN C. HARALDSSON 1884 - 1963	Klass 1 Tidstypisk vård. Titlar, hemvist.	
N 23-24	Mellanhög vård i grå granit.	SOLDATEN J.A. BERGSTRÖM *1849 †1927 HUSTRUN JOSEFINA *1850 †1927	Klass 1 Tidstypisk vård, ingår i den äldsta bevarade delen av den södra utvidgningen. Titel.	
N 29-30	Hög vård i svart granit.	HEMMANSÄGAREN AUGUST SAMUELSON GRANHULT *1854 †1926 HUSTRUN MATILDA *1858 †1930 SV. PS 477	Klass 1 Tidstypisk vård, ingår i den äldsta bevarade delen av den södra utvidgningen. Titel, hemvist, psalmboksreferens.	

År 2019 genomfördes en kulturhistorisk inventering av alla gravar på Södra Hestra kyrkogård. Föreliggande rapport presenterar inventeringen och ger ett förslag till bevarandeplan.

